

AYM Kaçak Sanık Hakkında Mahkumiyet Harici Hüküm Tesisine İmkan Veren Düzenlemeyi iptal etti

Anayasa Mahkemesi (“**AYM**”), 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (“**CMK**”) kaçak konumdaki sanıklar hakkında yargılama yapılabileceğini ancak daha önce sorgusu yapılmamışsa mahkum edilemeyeceğini düzenleyen m. 247/3 hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verdi. AYM'nin 10.05.2023 tarihli Resmi Gazete 'de yayımlanan kararında, Kaçak sanık hakkında aleyhe sonuçlar doğurabilen mahkûmiyet dışındaki kararlar bakımından sanığın yargılamadan kaçmadığını ve/veya duruşmada hazır bulunma hakkından feragat etmediğini öne sürerek yeniden değerlendirme yapılmasına dair güvence bulunmaksızın sorgusu yapılmadan davanın bitirilebilmesine imkân tanınması adil yargılanma hakkına orantısız, dolayısıyla ölçüsüz bir sınırlama getirdiğini hükme bağlamıştır. [\(AYM'nin 10.05.2023 tarihli ve 32186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 02.03.2023 tarihli ve E.2022/145 sayılı başvuru numaralı kararı\)](#)

AYM'nin söz konusu kararına konu Trabzon 2. Asliye Ceza Mahkemesi, hırsızlık suçundan açılan bir davada CMK'nın 247. maddesinin 3. fıkrasındaki, "Kaçak sanık hakkında kovuşturma yapılabilir. Ancak, daha önce sorgusu yapılmamış ise mahkumiyet kararı verilemez." hükmünün Anayasa'ya aykırı olduğu ve iptali gerektiği iddiasıyla Yüksek Mahkemeye başvuruda bulundu. Başvuruda, iptali istenen hükmün sanığın yokluğunda kovuşturma yapılmasına imkan tanıdığı, bunun duruşmada hazır bulunma ve dolayısıyla adil yargılanma haklarını sınırladığı, yine sorgusu yapılmamış kaçak sanık hakkında "ceza verilmesine yer olmadığına" veya güvenlik tedbirlerinin uygulanmasına karar verilebileceğinin öngörüldüğü, mahkumiyet dışındaki bu kararların sanığın hukuki sorumluluğunun devam etmesine ve kişinin dezavantajlı duruma düşürülmesine neden olduğu ileri sürüldü.

AYM itiraz konusu kural uyarınca sorgusu yapılmayan kaçak sanık hakkında mahkûmiyet dışındaki hükümlerden olan ceza verilmesine yer olmadığına ve güvenlik tedbirlerine hükmedilmesi de olduğunu açıklamıştır. Bu itibarla kaçak sanığın yokluğunda yapılan işlemlerin tekrarlanması veya verilen hükmün yeniden değerlendirilmesi bakımından bu devrenin de dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir. Anılan hüküm türlerinde sanığın iddianameye konu haksızlığı gerçekleştirdiği tespit edilmekte ancak ceza siyaseti gereği ceza verilmemektedir. AYM, Suçun işlendiğinin sabit görüldüğü ancak ceza verilmesine yer olmadığına hükmedildiği durumlarda sanığın Anayasa'nın 38. maddesinde öngörülen masumiyeti ortadan kalktığını, güvenlik tedbirlerine hükmedildiğinde ise sanığın -masumiyetinin ortadan kalkması dışında- ayrıca yaptırıma maruz kaldığını hükme bağlamıştır.

Ayrıca AYM, Mahkeme tarafından sorgusu yapılmayan kaçak sanığın eylemi veya suçu işlediğinin tespit edildiği hâllerde kurulan mahkûmiyet dışındaki hüküm nedeniyle sanık başka yönlerden dezavantajlı konuma da düşebilmekte olduğunu belirtmiştir. AYM, yargılamadan kaçan sanığın yokluğunda -mahkûmiyet de dâhil-

hüküm verilmesi, ilke olarak tek başına anayasal düzeyde adil yargılanma hakkına aykırılık oluşturmayacağıın, ancak sanığın suç isnadı konusunda yeterince bilgilendirilmediğinin anlaşıldığı durumlarda, yokluğunda verilen hükme karşı ilk derecede veya kanun yolunda yeni bir değerlendirme yapılmasını isteme imkânına sahip olması gerektiğini hükme bağlamıştır. Bu nedenlerle AYM, kaçak sanık hakkında aleyhe sonuçlar doğurabilen mahkûmiyet dışındaki kararlar bakımından sanığın yargılamadan kaçmadığını ve/veya duruşmada hazır bulunma hakkından feragat etmediğini öne sürerek yeniden değerlendirme yapılmasına dair güvence bulunmaksızın sorgusu yapılmadan davanın bitirilebilmesine imkân tanınması adil yargılanma hakkına orantısız, dolayısıyla ölçüsüz bir sınırlama getirdiğini hükme bağlamıştır.

Sonuç olarak AYM, iptal başvurusuna konu madde ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. İlgili iptal kararı ise 9 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Hazırlayanlar:

Av. Dođa Can Altınözlü

Stj. Av. Barış Yıldırım